

Nr 1008

Av herrar **Tobé** och **Grebäck**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 37, angående naturvårdsforskningens organisation och statsbidrag till avloppsreningsverk m. m.

(Lika lydande med motion nr 777 i Första kammaren)

Folkpartiet och centerpartiet har under en följd av år betonat vikten av att större resurser satsas på miljövärden. Vi har understrukit behovet av bättre kunskap om de frågor som rör naturvård och miljövärd i vidare bemärkelse. Därför ansåg vi att tillkomsten av naturresursutredningen var betydelsefull. Vi delar den uppfattning som utredningen kom fram till och som regeringen anslutit sig till i sin proposition om naturvårdsforskningens organisation, nämligen att natur- eller miljövärdetsforskningen behöver samordnas och förstärkas.

I propositionen behandlas också bidragsgivningen till avloppsreningsverk. Vi anser att denna bidragsgivning kan och bör användas som ett betydelsefullt miljövärdspolitiskt instrument. Därför biträder vi i princip departementschefens syn, att bidragens huvudsyfte skall vara att stimulera kommunerna att bygga effektivare reningsverk.

I Mittensamverkan, politiska handlingslinjer utarbetade av folkpartiet och centerpartiet inför valet 1966, underströks mycket kraftigt att den fortsatta utbyggnaden av miljöpolitiken förutsätter ökade kunskaper om en rad miljöfaktorer. Särskilt angeläget ansåg man det vara att utforska sambandet mellan miljöfaktorer å ena sidan samt sociala och ekonomiska förhållanden å den andra.

I en partimotion till 1967 års riksdag föreslogs inrättandet av en miljöforskningsnämnd. Vidare önskade man utreda behovet av särskild utbildning för befattningshavare inom naturvärden och behovet av naturvårdsorgan inom kommunerna.

Naturvårdsforskningen

F o r s k n i n g s o m r å d e t

Det bortglömda bullret. Betydande kritik har riktats mot naturresursutredningen, från remissorgan och andra, för att den inte tagit upp bullerfrågorna. Därför är det något förvånande att inte heller propositionen tagit upp bullerproblemet till behandling.

Buller och dess verkningar är alltjämt ett i huvudsak outforskat område. Bullerforskning kan möjligen vara svår att organisera därför att forskningsområdet i hög grad är tvärvetenskapligt. Det förhållandet får dock

inte tas som ursäkt för att man negligerar bullerproblemet. Buller är ett av våra största miljöproblem på kort sikt, därför att det har en stark inverkan på människors fysiska och psykiska hälsa.

Gör man anspråk på en helhetssyn på miljöproblemen kan man inte förbigå bullerforskningen. Den måste förstärkas och föras in i sitt naturliga sammanhang. Viss bullerforskning har naturligtvis bedrivits i vårt land. Bl. a. har det gjorts insatser av arbetsgrupper tillsatta av arbetarskyddsnämnden och med anslag från yrkesskadeförsäkringsfonden. Dessa organs arbetsuppgifter bör överföras till det blivande organet för naturvårdsforskning och i samband därmed intensifieras.

N a m n f r å g a n

Enligt vår uppfattning är varken ordet miljövårdsforskning eller ordet naturvårdsforskning en tillfredsställande beskrivning på forskningsområdet. Betydande delar av vad vi med normalt språkbruk kallar miljö faller inte under forskningsområdet. Det gäller t. ex. planväsendet, trafikpolitiken (bilismen etc.), stadsbyggnadsmiljön och arbetsmiljön.

Å andra sidan förefaller naturvårdsforskning vara ett alltför snävt begrepp. Endast med en viss tänjning av begreppet kan t. ex. bullerfrågorna fogas in under benämningen naturvård. Detta ord för dessutom tankarna till landskapsvård och inte till frågorna om vård av stadsmiljön, som ändå ur miljövärdssynpunkt är ett mycket betydelsefullt område (det gäller särskilt i fråga om luft- och vattenvård).

Med beaktande av detta resonemang har vi i valet mellan två otillfredsställande benämningar ansett oss lättast kunna godta propositionens förslag att använda uttrycket naturvårdsforskning, som i varje fall har den fördelen att inte ge en alltför omfattande definition av forskningsområdet.

F o r s k n i n g e n s o r g a n i s a t i o n

Utredningen diskuterar tre alternativ för naturvårdsforskningens organisation:

1. En nämnd under ett forskningsråd eller under forskningsrådets samarbetsdelegation.
2. Ett fristående ledningsorgan för miljövårdsforskning.
3. En forskningsenhet inordnad i statens naturvårdsverk.

Utredningen rekommenderade alt. 2 medan departementschefen i sin proposition föreslår i enlighet med alt. 3. Vi förordar i likhet med utredningen det andra alternativet enligt vilket ett fristående ledningsorgan för naturvårdsforskning skulle inrättas. Den lösningen innebär att naturvårdsverket och det fristående ledningsorganet får ett gemensamt sekretariat.

Naturvårdsverket har behov av att få forsknings- och utredningsarbete

utfört som underlag för fastställande av riktvärden och andra förarbeten för förordningar och bestämmelser. Med ett gemensamt sekretariat skulle verkets krav på att få de nämnda uppgifterna utförda kunna tillgodoses på ett smidigt sätt.

Genom att naturvårdsverket har betydande övervakningsuppgifter på naturvårdsområdet kan berörda parter integritet bäst bevaras om verket inte blir huvudman för naturvårdsforskningen.

Även om det framlagda förslaget kommer till utförande, så kommer inte det framtida statliga organet att administrera all naturvårdsforskning. Fortfarande kommer en betydande forskning på områden som berör naturvärden att äga rum inom t. ex. FOA, IVL, universiteten och de tekniska högskolorna. Av den anledningen är det till fördel för naturvårdsverket att stå så obundet som möjligt till de olika institutioner som bedriver naturvårdsforskning.

Det bör dock betonas, att litteraturforskning, dokumentation och internationella kontakter bör samordnas. Det kan ske genom att ledningsorganet och naturvårdsverket ändå kommer att stå i nära kontakt med varandra genom det gemensamma sekretariatet.

Slutligen förtjänar att betonas, att ledningsorganet för naturvårdsforskning och naturvårdsverket kommer att ha vitt skilda uppgifter. Det innebär att helt olika krav kommer att ställas på de bägge organens ledningar. Det är inte möjligt och lämpligt att sammansätta naturvårdsverkets styrelse främst med tanke på att den skall leda en forskningsorganisation. Den kan inte få den vetenskapliga tyngd som är önskvärd för ett organ som skall leda naturvårdsforskningen.

Miljö v å r d s b e r e d n i n g

Vi anser, att det är mycket önskvärt att man inrättar en interdepartemental beredning i natur- och miljövårdsfrågor. Miljövårdsfrågorna handläggs nu inom ett stort antal departement, och en samordning ter sig därför nödvändig.

A n s l a g e t t i l l n a t u r v å r d s f o r s k n i n g

En summering av de anslagsbehov som forskarna uppgivit som aktuella och angelägna ger ett totalbehov av 37 milj. kr. Utredningen har angett en successiv ökning av anslagen. Den presenterar en skiss till en femårsplan för anslagsutvecklingen. Departementschefen har inte tagit ställning till långtidsplanen. Detta måste vi beklaga. Forskningen är i högsta grad beroende av att på längre sikt veta vilka ramar den har att hålla sig inom.

Departementschefen föreslår, att viltforskningsrådets uppgifter förs över till det organ som får hand om naturvårdsforskningen och att rådet således upphör den 30 juni 1968. Vi har inget att invända däremot.

Utredningen föreslog följande anslag för budgetåret 1968/69:

Naturrekurs-/miljövärdsforskning (nämnd)	8,0 milj. kr.
Viltbiologisk forskning (viltforskningsrådet)	0,5 milj. kr.
Summa	8,5 milj. kr.

I propositionen yrkas ett anslag på 7,0 milj. kr. för dessa ändamål.

Enligt vår bedömning är den av utredningen föreslagna anslagsramen inte tilltagen i överkant. Efter bantning av de i SOU 1967: 43 intagna inventeringsuppgifterna är utredningens anslagskrav synnerligen väldokumenterade. Eftersom forskningsområdena är angelägna och eftersom bullerfrågorna bör ges ökade resurser föreslår vi, att anslaget i enlighet med utredningens krav ökas med 1,5 milj. kr. utöver departementschefens förslag till 8,5 milj. kr.

Statsbidrag till avloppsreningsverk

Vi biträder i princip propositionens förslag. Vi anser dock att kommuner bör kunna få bidrag även för tillloppsledningar till reningsverk. Det är av särskild betydelse för landsbygdskommuner att bidrag utgår till s. k. avskärande ledningar, som sammanför många små utsläpp till ett reningsverk. Andra anledningar än rena vattenvårdsskäl kan dessutom göra det nödvändigt att bygga reningsverk på ganska långt avstånd från det samhälle som reningsverket avser att betjäna. En sådan anledning är att det kan vara svårt att finna lämplig mark för ett reningsverk.

Med hänvisning till ovan anförda motiveringar föreslår vi,

A. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa,

1. att bullerforskning ges samma ställning inom naturvårdsforskningen som luftvårdsforskning, vattenvårdsforskning, biocidforskning etc.,

2. att ledningen för naturvårdsforskningen utövas av ett särskilt organ vars sekretariat samordnas med naturvårdsvverkets,

3. att bidrag till avloppsreningsverk kan utgå jämväl till avskärande tillloppsledningar samt tillloppsledningar till reningsverk, som av geografiska och miljöskäl byggs på långt avstånd från det samhälle som skall betjänas;

B. att riksdagen under nionde huvudtiteln anvisar ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 1,5 milj. kr. förhöjt reservationsanslag av 8,5 milj. kr. till *Naturvårdsforskning*.

Stockholm den 12 mars 1968

Erik Tobé (fp)

Erik Grebäck (cp)